

Vanade
koerte
tarkus

Loodyse
lood

The text "Loodyse lood" is centered and flanked by two symmetrical, stylized leafy branches that extend outwards and downwards from the text.

か
い

Elli H. Radinger

Vanade koerte tarkus

Kuidas jääda rahulikuks ja näha olulist ehk
mida me hallkoonudelt õppida võime

Saksa keelest tõlkinud Eve Sooneste

TÄNAPÄEV

Elli H. Radinger
„Die Weisheit alter Hunde“
Ludwig Verlag, 2018

© Ludwig Verlag, München,
mis kuulub Random House GmbH
(München, Saksamaa) koosseisu 2018
Eestikeelne tõlge © Eve Sooneste ja AS Tänapäev, 2019
Kaanepilt © Getty Images

Toimetanud Katrin Naber
Kujundanud Liis Karu

Kui see väljaanne sisaldab linke kolmanda osapoole veebilehtedele, siis me ei vastuta nende sisu eest, kuna need pole meie omand. Me üksnes osutame nende sisule väljaande esmailmumise hetkel.

ISBN 978-9949-85-464-6

Trükitud AS Pakett trükikojas

www.tnp.ee

Jumal, lase mul saada inimeseks, kelleks mu koer mind peab

Axelile, Klopsile, Ladyle ja Shirale

Sisukord

Sissejuhatus	11
Vanus on suhtumise küsimus	19
Hoolitse oma karja eest	37
Südamega nägemine	53
Märka tõeliselt olulist	63
Sa ei pea olema täiuslik	73
Ära kahetse midagi	85
Andesta, kuni elad	95
Sa oled tähtis	105
Armasta ilma tingimusteta	113
Sa pole kunagi liiga vana uute trikkide õppimiseks	127
Hüppa rõõmust, kui suudad	137
Anna mulle kannatust, ja ruttu	145
Naudi vaikust	153
Usalda oma intuitsiooni	161
Asjad pole tähtsad	169
Ela siin ja praegu	177
Iga päev on kingitus	187
Kuhu sa kuulud?	197
Ilmuta kaastunnet	207
Lepi sellega, mida muuta ei saa	215
Saa hirmust võitu	227
Kõigel on oma aeg	239
Lase lahti sellest, mida ei suuda hoida	251
Nuta, armasta, naera	261

Armastus ei lõpe iial 275
Elu läheb edasi 291
Tänuõnad 297
Märkused, viited, lugemissoovitused 299
Pildiviited 303

Sissejuhatus

Muutused toimusid järk-järgult. Need sündisid otse mu nina all, ent siiski mu vaateväljast eemal. Ta jäi iga päevaga pisut vanemaks ja sai murdosa võrra täiskasvanumaks. Mina seda ei märganud. Siis tabas mind äkitselt üllatus. Üks orav sööstis tema nina alt puu otsa, kuid selle asemel, et häbematule loomale järele tormata ning nõrdinult haukudes ümber puu karata, jäi ta lamama ning vahtis oravat igatseval pilgul.

Vaatasin talle üllatunult otsa ning märkasin ta koonu ümber halle karvu. Ja silmi, mis tundusid korraga pisut tuhmid. Minu koeradaam Shira (vt lk 10/11 pildilisast) oli vanaks jäänud. Kuidas ma küll ei märganud? Ma ju nägin, kuid ometi ei pannud tähele. Olin selleks liiga ligidal.

Täiskasvanud laste vanemad räägivad sageli kohkumusest, mis tabab neid perekonnaalbumit lehitsedes. Nad näevad pilte oma väikelastest, kes mängivad rannal ja pladistavad kätistega basseinis, ning küsivad endalt: mis on juhtunud? Millises punktis lapsepõlve, teismee ja täiskasvanuelu vahel oleme nad kaotanud? Kuidas me ei märganud, et nad said vanemaks?

Vaatasin hiljuti Shira kutsikapõlvopilte. Pontsakas, peaaegu valge labradoritita topib pead mu auto roolipulkade vahelt läbi. Kohtumised koerasõpradega. Esimesed ujumisharjutused, igaks juhuks pika rihma otsas. Endast suurema kummimänguasja äratoomine. Pool aastat hiljem on ülemõoduliste käppadega kohmakas teismeline matkal.

Kui ma sipleva pehme karvapuntra esimest korda sülle sain, ei mõelnud ma sellele, et tema vananemine saab olema minu jaoks nii raske. Pärast pingutavat kutsika- ja väljakutseid pakkuvat noorkoeraaega lasin end täiskasvanud looma kõrval lõdvaks ja rõõmustasin ühise „pensionärielu“ üle. Minu ettekujutus oli selline, et Shira magab terve päeva ja mina saan rahulikult kirjutada. Ta on rahul sellega, et saab olla minu juures, ega vaja mingit aktiivsusprogrammi. Mul on siis temaga vähem tege mist. Aga vale puha. Vana koeraga on päris palju tööd, ta vajab kõvasti kannatust ja erilist hoolt.

Vanadus võib olla keeruline nii loomale kui ka tema inimesoost saatjale. Aga selle tulemusena võime avastada temas uusi tahke ja õppida neid armastama. Me kohandume rohkem tema vajadustega. Nüüd on saabunud aeg anda loomale tagasi osa sellest tingimusteta armastusest, kannatlikkusest ja sallivusest, mida ta on meile eluaeg kinkinud.

Ma vaatan oma kirjutuslaua all lamavat koera. Ta tajub, et vaatan teda, kuid ei tõuse. Ta saba tonksib tuhmilt vastu põrandat. See heli ühendab meid. Põlvitan tema juurde maha ja võtan ta pea oma käte vahele. Ta ripuvad kõrvad libisevad mu sõrmede vahelt läbi nagu samet. Vean sõrmeotstega piki ta keha ning tunnen siin-seal rasvasõlmekesi. Shira on ikka veel ilus loom, sale ning heleda läikiva karvaga.

Ma langetan pea ja suudlen teda õrnalt koonu pehmele küljele. Ühe väärtusliku, maagilise hetke püsime mõlemad liikumatult. Siis tõusen ja pühendun taas tööle. Shira ohkab

sügavalt ning magab edasi.

Hetked, mil tunnen oma koeraga tugevat sidet, on erilise tähtsusega. Ma olen tema olemasolu üle alati õnnelik olnud, kuid meie suhte ajalikkuse teadvustamine paneb mind tema ligiolu eriti jõuliselt tajuma.

Shira on praegu kolmeteistkümneaastane. Inimaastates (umbes üheksakümmend kolm) oleks ta minust palju vanem. Kui ta õues vetruva sammuga ringi traavib, nina rohu sisse pistab või oma koersõpradega mürab, ei paista ta vanus välja. „Ta on alles noor, eks?“ Nii küsivad teised koeraomanikud minult sageli. Tema tõeline vanus tuleb esile siis, kui ta õhtul pärast pikemat rännakut aegamisi ja ettevaatlikult kušetile heidab, et oma väsinud kontidele mitte liiga teha. Kuigi ta saab oma sügavast lemmiktugitoolist endiselt püsti, peab ta senisest rohkem pingutama. Meie ühistel jalutuskäikudel heidab ta aina sagedamini pikali, kui mina äkitselt seisma jään. Jaa, ka mina pean aeg-ajalt seisatama.

Ma pean Shira kohta päevikut, tahan talletada iga hetke lootuses, et see aitab mul paratamatult saabuva kaotusvaluga paremini toime tulla.

Ma tean, mis mind ees ootab. Olen oma elu jaganud juba kahe koeraga kuni nende teekonna lõpuni ja olnud ka nende surma juures. Nüüd on taas saabunud aeg end ette valmistada, nii palju kui see üldse võimalik on. Põhimõtteliselt on see ka minu lugu. Ma kogen, kuidas elusolend, keda üle kõige armastan, saab vanemaks ja alustab teed surma poole. See olen mina, kes ühel päeval tegutseb või jätab tegutsemata. Pean õppima muutustega toime tulema ja leppima vältimatuga. Ühel päeval on Shira elu minu kätes ja ma pean otsustama, mida sellega teen. See hirmutab mind.

Seda päevikut kirjutades avastasin, et ma ei valmista end ette mitte ainult oma koera vanaduspõlveks ja surmaks, vaid vaatan

tagasi meie ühisele elule. Suhtele, mis on muutunud aastatega aina tugevamaks ja sügavamaks. Oleme mõlemad vanemaks jäänud ja teinud läbi samu asju. Seda juhtub sageli, kui elatakse koertega pikemalt koos. Shira ja mina oleme õppinud, mida selles elus õppida oli. Me teame elu seadusi ja oleme maailmaga rahu teinud. Me naudime ühist aega.

Kõige raskem oli mul kirjutada peatükki, mis kõneles hüvastijätust armastatud neljajalgsega. Ma mõtlesin tõepoolest hulk aega, kas peaksin teid, kallid lugejad, sellega häirima. Mu kirjasutus oli mind hoiatanud. Aga kuna tegu on isikliku raamatuga, otsustasin kirjeldada teile kõiki tundeid ja elamusi, mida toob kaasa elu vana koeraga. Kuidas saaksin kirjutada vanade koerte tarkusest, puudutamata kõige olulisemat tarkust ja kõige sügavat õppetundi, mis neil meile anda on? Koerte toimetulek oma elu lõpuga on ju suurim kingitus meile.

Koerad on varandus. Mida vanemaks nad jäävad, seda hinnalisem on aeg, mida nendega veeta saame. Elu koos vana koeraga ja tema saatmine ta viimastel eluaastatel avab meie silmad ja südame. Me mõistame, et vanadus ja surm võivad meile palju õpetada ja et surmaks valmistumine tähendab ka eluks valmistumist.